

MAIJU LASSILA

TULITIKKUJA LAINAAMASSA

MAIJU LASSILA

TULITIKKUJA LAINAAMASSA

SUOMI

KLASSINEN KIRJALLISUUS

Комментарии и словарь

М. А. Зинченко

ИЗДАТЕЛЬСТВО

КАРО

Санкт-Петербург

УДК 372.8
ББК 81.2 Фин-93
Л 26

Лассила М.

Л 26 За спичками: Книга для чтения на финском языке. — СПб.: КОРОНА принт, КАРО, 2013. — 320 с. (“Klassinen kirjallisuus”)

ISBN 978-5-9925-0828-4.

Юмористическая повесть классика финской литературы М. Лассила (1869–1918) «За спичками» хорошо известна российским читателям — она неоднократно издавалась на русском языке. Также многими любима замечательная экранизация этого произведения.

В предлагаемом издании неадаптированный текст романа снабжен комментариями и словарем.

УДК 372.8
ББК 81.2 Фин-93

ISBN 978-5-9925-0828-4

© КОРОНА принт, 2004
© КАРО, 2004

Ensimmäinen luku

”Jokohan lie se Littilän Vatasen musta lehmä poikunut”, puhui Liperin Kutsun kylän Antti Ihalaisen emäntä Anna Liisa ikäänkuin itsekseen, leipiä uuniin pannessaan. Se asia oli hänelle juolahtanut mieleen¹ ihan vain yht’äkkiä.

”Johan se kuuluu poikineen”, myönsi Sormusen Miina², joka oli sattunut vieraaksi tulemaan ja hörppi

¹ oli hänelle juolahtanut mieleen — ей пришло в голову

² Sormusen Miina — Miina Sormusen

nyt kahvia. Mutta sitten luuli hän Anna Liisan tar-
koittavan Antti Vatasen lehmää ja kysyi:

”Senkö Jussi Vatasen lehmä?”

”Sen”, myönsi Anna Liisa. Miina vahvasti silloin:

”Johan se kuuluu poikineen.”

”Vai jo!”

Anna Liisa puuhaili kotvasen aikaa lempiensä kanssa,
ja sitten hän taas kysyi:

”Lehmivasikankohan tuo teki?”

”Sekö Jussi Vatasen lehmä?”

”Niin.”

”Lehmivasikanhan se kuuluu tehneen”, myönsi Miina.

”Vai lehmis- se teki. Heittiköhän Jussi sen eloon vai
tappoiko”, tiedusteli Anna Liisa edelleen. Miina hörppäsi
kahvia ja selitti:

”Eikö tuo liene tapattanut.”

Ja kahvia teevatiin kaataessaan myönteli hän:

”Ja onkinhan tuota Jussilla jo ennestäänkin karjaa...
Mitäpä hän heistä enää rupeaa elättämään!”

Syntyi pitkäaikainen äänettömyys. Antti Ihalainen itse
makaili penkillä mahallaan piippu hampaissa. Silmät olivat
puoli ummessa ja piippu hampaista juur’ikään pudota
lupsahtamassa.

Mutta hän oli kuullut puhelun ja unisenakin tajunnut,
mistä oli puhe. Ei hän sitä tosin tajunnut selvästi, mutta

kumminkin. Ikäänkuin unesta enemmän nauttia-
ksensa örähti hän kuin itsellensä:

”Onhan sillä Jussilla karjaa. Montakohan lypsävää pääätä sillä nyt on?”

”Sinäkin siitä heräsit”, pisti Anna Liisa. Sormusen Miina aprikoi:

”Eikö tuolla liene viisitoista sen Kurikan Könöselältä ostetun mustan lehmän kanssa.”

”Vai viisitoista!” murahti Antti ja alkoi taas nauttia unesta. Piippu vain lepatti putoamistansa odotellessa. Miina kertasi:

”Viisitoista lypsävään sillä Jussilla on...”

”On siinä talossa maitoa!” ihmetteli siihen Anna Liisa, ja hetken kuluttua hän arveli:

”Menisi se semmoisessa talossa oma emäntäkin...”

Miina puraisi sokeria ja arveli vuorostaan:

”Eikö tuo Jussi tuota vielä ottaneekin... Johan siitä tuleekin sen Loviisa-vainajan kuolemasta umpinainen vuosi kuluneeksi.”

”Saisi tuo ottaa jo!” myönnytteli Anna Liisakin. Ja leipiä hetken kohenneltuansa hän meni jo edemmä asiaan, kysyi:

”Jokohan sillä Pekka Hyvärisen tytöllä on miten paljon ikää?”

”Senkö Muskon Hyvärisen”, tiedusteli Miina varovaisuuden vuoksi.

”Sen Muskon.”

”Eikö tuolla jo liene niillä paikoin... Senhän se on Olkkosen Iidan ikäinen”, tapaili Miina.

”Vai sen se on... Jo tuo sitten joutaisi hänkin siitä vanhempiensa luota pois... Olisi tuossa työväkeä jo hänettäkin... Ja eikö tuo Jussi Vatanen sitä aikonekin?”

”Sitäkö Hyvärisen tyttöä?” murahti taas Antti kuin unissaan puhuen.

”Sitähän ne sanovat sen ajattelevan... Vaikka tokko tuosta tolkkua tulee”, selitteli Miina, ja Anna Liisa piti Hyvärisen tytön puolta³ sanoen:

”Oisipa tuossa Hyvärisen työssä Jussille eukkoa kerakseen... Ei tuo Jussikaan mikään nuoruuden hullu ole.”

Ja hetkisen kuluttua hän tahtoi kuulla Jussin ijän tarkemmin ja kysyi:

”Montakohan vuotta sillä Jussilla jo lieneekin sitä ikää?”

Miina laski nyt Jussin ikää:

”Ka, johan se on Jouhkolan ukko Voutilainenkin kynttelin-päivästä kuudennella kymmenellä, ja eikö tuo Jussi liene saman ikäinen.”

³ *pitää jonkun puolta* — не дать в обиду кого-либо

”Sen ikäinenhän se on. Muistanhan sen minäkin nyt tässä”, vahvisti Anna Liisa, ja kerran asiaan päästyään antoi hän tulla tietojansa lisääkin, selittäen:

”Sitähän se Kaisa Karhutarta kuuluu aikoneen alkuaan, vaan siihenpä tuo sitten Loviisa-vainajaan lopultakin kietoutui.”

”Vatasen Jussiko?”

”Niin... Karhutartahan se alkuaan on ajatellut.”

”Ähää!” ihmetteli Miina, ja Anna Liisa selitti:

”Se Karhutar näet meni sitten sille Petro vaaran Makkoselle, ja ne muuttivat pois koko Liperistä... Eikö tuo siellä Pielisjoilla asune nyt miehineen. Se Karhutar näet tahtoi kaupunkiin... Vaikka liekkö tuo siellä sen kummempi elää kuin muuallakaan. ”

Tokko tuo lienee... Kurjuudessahan tuo kuuluu Littilänkin Hakulisen perhe siellä Joilla elävän”, myönsi Miina, ja Anna Liisa lisäsi:

”Johan minä sanoin Karhuttarelle, jotta olisit vain mennyt Jussi Vataselle. Ei siinä talossa olisi tarvinnut leivättä syödä... Ja hyväntahtoinen mieshän se Jussi on.”

”Onhan se Jussi semmoinen tanakkatekoinen mies. Vaikka siitä nenästähän ne ovat sitä morkanneet, se kun on semmoinen potaatti”, myönsi Miina.

”No eipä tuo ole Hyvärisenkään tytön nenä sen koreampi... Ja punapää on vielä koko tyttö, niin jotta mitäpä tuo hänkään siitä Jussista ymmii. Menisi vain pois”, puolusteli Anna Liisa taas Jussi Vatasta ja lisäsi:

”Onpaan tuo Jussi sillä omalla nenällään toimeen tullut ja hyvinpä tuon on saanutkin niistetyksi...”

Hän pani uunin pellin kiini ja lisäsi sen tehtyään:

”Ja mitäpä siitä sitten on, vaikka olisi miehellä miten kaunis nenä, jos ei ole sitten miehellä muuta mieheksi sanottavaa kuin housut.”

Sormusen Miina oli samaa mieltä. Hän myönteli vedoten samalla Anna Liisan miehen nenään:

”Ka saapihan sillä niistetyksi. Ja eikös sillä Vatasella olekin ihan saman kokoinen nenä kuin tällä Ihalaisellakin?”

”Samanhan se on. Ja silläpä tuo on Ihalainenkin omalla nokallaan vaan turistellut ja hyvästipä häntä on tuossa vain elettykin, eikä ole ollut leivästä eikä särpimestä puutosta.”

Nyt syntyi äänettömyys sen johdosta, että Miina joi toista kuppia kahvia ja Anna Liisa puuhaili leipiensä kanssa. Kun aikaa tuli, tarttui Anna Liisa taas asiaan, huomauttaen:

”Mutta siinäpä tuo on Vatanenkin vain tasautunut, vaikka ne olivat pienestä pojasta tämän Ihalaisen kans-

sa aina yhdessä. Eivät näet ole juoneetkaan sen jälkeen kun löivät humalassa sitä Niirasen tytön isää ja saivat maksaa sovinnaisiksi sen katkotuista kylkiluista neljä lehmää. Ne näet katkoa ruhjoivat siltä neljä kylkiluuta, tämä Ihalainen ja Vatanen.”

”Vai eivät ne sen jälestä ole juoneet. Johan siitä on kolmattakymmentä vuotta”, kummeksi Miina.

”Eivät. Eivät näet suuhunsakaan pane, vaikka onhan sillä Vatasella vielä puoli pulloa jällellä sitä silloin jäänyttä viinaa. Ei näet tämäkään Ihalainen ole sen jälkeen senkään vertaa maistanut koko viinan näköistä, että olisi vedellä pessyt silmiäänkään muualla kuin minkä saunassa toisinaan sattuu.”

”Ähää!”

Vähän ajan kuluttua selitti vielä Anna Liisa miehensä puolustaakseen:

”Eikä siitä olisi koko sen Niirasen lyömisestä tullut sen enempää puhetta, mutta se kun Niiranen itse näet sitten rupesi turhia käräjöimään ja rettelöimään semmoisesta jonninjoutavasta asiasta, kuin nyt näistä kylkiluistaan, niin nämä miehet sanoivat, jotta annetaan sille lehmä joka kylkiluusta, niin ei turhista rettelöitse ja manuuhte. Ja hyvät ystävähän nämä ovat siitäkin lähtien olleet Ihalainen ja Vatanen. Ja saman näköisetkinhän nämä ovat molemmat,

vaikka tämä Ihalainen on puolta vuotta nuorempi kuin se Vatanen.”

Sillä lailla olivat he tutkineet Jussi Vatasen ja Ihalaisen ulkomuodon ja menneisyyden ja siirtyivät nyt hänen pukuunsa. Tutkiskelun lopussa ihmetteli Anna Liisa:

”Vai niissä isä-vainajansa kirkkovaatteissa se Jussi nyt käy kirkossa!”

Leivät kypsyivät uunissa. Niiden tuoksu täytti tuvan. Oli syntynyt pieni puheloma, kun Anna Liisa pesi pöytää. Siitä lomasta teki lopun Miina kysyen:

”Joko teillä ruvetaan pellavia loukuttamaan?”

”Ka olisihan niitä huomenna ruvettava, mutta tulitikutkin tässä sattuivat loppumaan, niin millä häntä saanee tultakaan saunassa, kun menee loukuttamaan.”

”Vai loppuivat teiltä tikut!”

”Loppuivat. Eikä ole tässä tullut tuolla Ihalaisellaakaan puotiin asiaa, jotta olisi tuonut tikkuja...”

Hän katsahti penkillä nukkuvaan mieheensä ja kysyi varmuuden vuoksi:

”Joko sinä Ihalainen teit tammalle appeen?”

Mutta Antti ei vastannut. Anna Liisa arveli silloin:

”Nukkuikohan se nyt jo siihen?”

Miina vahvisti asian niin olevan. Anna Liisan tuli sääli miestänsä ja hän puolusteli:

”Aamusella nousikin aikaiseen ahosta puimaan, niin jotta ei tuo ole kumma, jos nukuttaakin!”

”Ruisahostako se Ihalainen pui?” uteli Miina.

”Ruis-... Niitä Luosovaaran Matikaisen osarukiitahan se pui...”

”Vai niitä se pui...”

”Niitä...”

”Lähtiköhän niistä monta kappa ruista?” uteli Miina, ja Anna Liisa selitti:

”Lähtihän niistä se kaita piikkosäkki täyteen ja vielä jäi hurstille ainakin kolme vakallista.”

”Ähää!”

Anna Liisa lakaisi nyt oven edustaa. Siinä kiireen touhussa tuli hän jo valittaneeksi:

”Piikakin tästä meni itseviikolleen, niin jotta on tässä yksinään juosta hanttuuttamista, kun on kymmenen poikivaa lehmääkin ruokittava ja nyt pitäisi vielä ne pellavat loukuttaa.”

”Sekö se Tiinan tyttö on tässä teillä piikana”, lausui siihen Miina.

”Se.”

”Vai se... Sitähän minä jo arvelin, että se se on ja jotta itseviikoilleen se on mennyt”, myönsi Miina.

Nyt käänteli Anna Liisa leipiä uunissa ja muisti pellavariihensä ja päivitteli:

”Mistä häntä saisi tulitikkuja, jotta loukuttaisi huomenna niitä pellavia, kun on jo ahjos kuiva!”

Miina tiesi neuvon. Hän kehotti:

”Menisi Ihalainen hakemaan vaikka Hyvärisestä lainaan, niin sitten maksaisi, kun sattuu olemaan.”

Anna Liisa ei siihen vastannut, sillä hän touhusi leipien kanssa ja puhui itsekseen:

”Jokohan ne ovat kypset!... Viimeinen taikina paloikin, kun tuli uuni huonosti luudituksi.”

Mutta Miinan ehdotus hautui Anna Liisan päätä. Ja kun hän oli taas uunin sulkenut ja raaputti huttukattilaa, puhui hän miehellensä:

”Saisit tosiaankin Ihalainen mennä siitä hakemaan Hyvärisen ukolta tulitikkuja, jotta saisi pellavariihessä tulen.”

Mutta Antti ei vastannut, sillä hän suoraan puhuen nukkui. Asia näyttikin jo siihen unohtuvan. Emännät puhuivat välillä kehruksista.

Mutta asia ei ollutkaan unohtunut. Se vain hautui. Puuhaillessansa kysyi jo Anna Liisa mieheltänsä:

”Yhäkö sinä Ihalainen nukut?”

”Ei se kuule, se nukkuu!” vahvasti Miina ja huomautti:

”Eihän tästä ole suoraan mennessä Hyväriseen kuin kuusi virstaa.”

”Eihän tästä ole”, oli Anna Liisa samaa mieltä ja nyt hän jo kysyi mieheltään kovemmin:

”Etkö sinä Ihalainen kuule ja nouse siitä hakemaan tulitikkuja Hyväriseltä?”

Nyt kyllä kuuli Antti korvissaan jotain sen tapaista, mikä muistutti Anna Liisan ääntä. Hän tajusi jo asiankin, vaikka ei selvästi. Mutta uni oli niin sulosta, että hän ei viitsinyt vastata.

Puhuttiin siinä Pekka Hakulisen lampaista kotvan aikaa ja asia hautui Anna Liisan päässä edelleen. Hän laski jo, että jos ei huomenna pääse loukuttamaan, niin riihi jäähtyy, ja alappas sitten taas lämmittää uudestaan. Nyt hän jo vähän hönkäisi Antille:

”Koko päivänkö sinä siinä makaat ja utvotat?”

Antti kuuli nyt puheen selvästi, mutta painoi vain kovemmin penkkiä. Miinaakin moinen jo suututti ja hän huomautti:

”Kun olisi tuohon sillä pijakalla sukaista...”

Anna Liisa pani sen neuvon mieleensä, mutta odotti vielä ja käänteli leipiä. Mutta sitten muisti hän, että nyt on syksyn aika ja pimeä voi tulla vaikka milloin, ja meneppäs sitten Hyväriselle. Ja silloin

Sanakirja

A	Ajatella думать
Aamusella утром	Ajatus мысль, идея
Aavistaa предчувствовать, догадаться	Ajatustyö работа мыслей
Ahdistaa теснить	Ajokärri телега
Aho поляна	Akka баба
Aie намерение, замысел	Akkuna окно
Aika время, пора, срок	Alkaa начинать
Aikaiseen рано	Antaa отдать
Aikoa намереваться	Ape месиво
Aimo отменный, изрядный (<i>не склон.</i>)	Aprikoida подумать
Ainakin по крайней мере	Apu помощь
Aisa оглобля	Arvella предполагать
Aita забор, изгородь	Asia дело
Aivan совсем, совершенно	Astua ступать, входить
Ajaa ехать, везти	Astunta походка, поступь
	Е
	Edusta место перед ч.-л.

Sisällys

Ensimäinen luku	3
Toinen luku	15
Kolmas luku	36
Neljäs luku	51
Viides luku	64
Kuudes luku	78
Seitsemäs luku	91
Kahdeksas luku	106
Yhdeksäs luku	120
Kymmenes luku	142
Yhdestoista luku	157
Kahdestoista luku	171
Kolmastoista luku	191
Neljästoista luku	207
Viidestoista luku	225
Kuudestoista luku	243
Seitsemästoista luku	260
Kahdeksastoista luku	276
Sanakirja	296

Книги издательства «КАРО» можно приобрести:

Оптовая торговля:

в Санкт-Петербурге: ул. Бронницкая, 44. тел./факс: (812) 575-94-39, 320-84-79
e-mail: karo@peterstar.ru

в Москве: ул. Стахановская, д. 24. тел./факс: (499) 171-53-22, 174-09-64
Почтовый адрес: 109125, Москва, 2-ой Грайвороновский проезд,
д. 32А, e-mail: moscow@karo.net.ru, karo.moscow@gmail.com.

Интернет-магазин

WWW.BOOKSTREET.RU

Розничная торговля:

в Санкт-Петербурге:
«Азбука»,
пр. Обуховской обороны, 103,
тел.: (812) 567-56-65
Санкт-Петербургский
Дом Книги,
Невский пр., 28,
тел.: (812) 448-23-55
Сеть книжных магазинов
«Буквоед»
Магазин в помещении
ЛОИРО,
Чкаловский пр., 25А

в Москве:
Торговый дом «Библио-Глобус»,
тел.: (495) 928-35-67, 924-46-80
«Московский дом книги»,
тел.: (495) 789-35-91
Дом книги «Молодая гвардия»,
тел.: (495) 238-50-01, 238-26-86
Торговый дом книги «Москва»,
тел.: (495) 229-64-83
Дом книги «Медведково»,
тел.: (495) 476-00-23
«Дом книги на Ладожской»,
тел.: (495) 267-03-02

Майю Лассила

**TULITIKKUJA LAINAAMASSA
ЗА СПИЧКАМИ**

Примечания и словарь М. И. Зингенко

Редактор *М. О. Заика*
Корректор *Н. Л. Ковалева*
Технический редактор *А. Б. Иванов*
Иллюстрация на обложке *О. В. Маркиной*

Издательство «КАРО», ЛР № 065644
195027, Санкт-Петербург, Свердловская наб., д. 60, (812) 570-54-97

WWW.KARO.SPB.RU

Гигиенический сертификат
№ 78.01.07.953.П.324 от 10.02.2012

Подписано в печать 12.12.2012. Формат 70 x 100 ¹/₃₂. Бумага офсетная.
Печать офсетная. Усл. печ. л. 11,3. Тираж 1500 экз. Заказ № 12.10

Отпечатано в типографии «КАРО»

MAIJU LASSILA

**TULITIKKUJA
LAINAAMASSA**

«За спичками» (1910) – это увлекательная юмористическая повесть финского писателя Алгота Унтома Тиетвяйнена, известного под псевдонимом Майю Лассила. Приключения финского крестьянина, отправившегося к соседям за спичками, описаны с искрометным юмором. Тонкие наблюдения над крестьянской психологией и реалистическое изображение сельской жизни придают веселому и незамысловатому сюжету глубину. В 1951 году М. Зощенко перевел повесть на русский язык, а в 1980-м по ней был поставлен замечательный фильм совместного советско-финского производства.

В книге приводится полный неадаптированный текст повести с комментариями и словарем.

12+

Информационный знак размещен
в соответствии с ФЗ РФ от 29.12.10.
№ 436-ФЗ «О защите детей от
информации, причиняющей вред
их здоровью и развитию»

ISBN 978-5-9925-0828-4

9 785992 508284